

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 9 sierpnia 2024 r.
wniosku obrońcy M. D. - sędziego Sądu Okręgowego w R. - adwokata M. H. z dnia
21 czerwca 2024 r. o wyłączenie SSN Adama Rocha, SSN Pawła Księżaka, SSN
Marka Dobrowolskiego od rozpoznania sprawy sygn. akt I ZB 36/24
na podstawie art. 41a k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo
o ustroju sądów powszechnych

postanowił:

**wniosek o wyłączenie SSN Adama Rocha, SSN Pawła
Księżaka, SSN Marka Dobrowolskiego od rozpoznania sprawy
o sygn. akt I ZB 36/24 pozostawić bez rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 23 kwietnia 2024 r. obrońca sędziego Sądu Okręgowego
w R. M. d. - adwokat M. H. wniósł o wyłączenia SSN Adama Rocha, SSN Pawła
Księżaka i SSN Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn.
akt I ZB 36/24, której przedmiotem jest badanie spełnienia wymagań niezawisłości i
bezstronności przez SSN Tomasza Demendeckiego.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 28 maja 2024 r., sygn. akt I ZO
70/24, nie uwzględnił wniosku.

Wnioskiem z dnia 28 czerwca 2024 r. obrońca M. D. -sędziego Sądu Okręgowego w R. - adwokat M. H. wniósł o wyłączenia SSN Adama Rocha, SSN Pawła Księżaka i SSN Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 36/24. We wniosku tym adw. M. H. podniósł okoliczności tożsame jak we wniosku z dnia 23 kwietnia 2024 r. Wskazując ponadto, że postanowienie wydane przez Sąd Najwyższy w dniu 28 maja 2024 r., sygn. akt I ZO 70/24, nie może być brane pod uwagę, gdyż orzeczenia wydane z udziałem Sędziego Sądu Najwyższego powołanego na ten urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a w konsekwencji nie zostało wydane przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W zaistniałym układzie procesowym wniosek o wyłączenie SSN Adama Rocha, SSN Pawła Księżaka i SSN Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 36/24, nie może zostać merytorycznie rozpoznany.

Zgodnie z treścią art. 41a k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany pozostawia się bez rozpoznania. W przepisie tym chodzi o kolejny wniosek o wyłączenie sędziego, złożony ponownie, mimo że podstawa faktyczna wyłączenia była już przedmiotem rozpoznania i na tej podstawie poprzedni wniosek o wyłączenie sędziego nie został uwzględniony. Przez sformułowanie "te same podstawy faktyczne" należy rozumieć okoliczności, które zamieszczono we wcześniej złożonym wniosku o wyłączenie sędziego, które powodują powstanie uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego. Znaczenie ma całościowa treść ponownego wniosku, a nie jedynie stylistyczno-leksykalna zmiana sformułowanych zarzutów w nowym wniosku strony. Dotyczy to zarówno wcześniej złożonych wniosków, które zostały negatywnie rozpoznane, jak też pozostawiono je bez rozpoznania, gdyż zostały złożone po upływie terminu wymienionego w art. 41

§ 2 k.p.k. W przypadku gdy spełnione są przesłanki z art. 41a k.p.k., należy wydać postanowienie o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania. Tym samym nie jest w ogóle dopuszczalne merytoryczne ustosunkowanie się do złożonego wniosku o wyłączenie sędziego (zob. H. Paluszkiwicz [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, art. 41(a) wyd. III, red. K. Dudka, Warszawa 2023.; A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, art. 41a, Wyd. 10, Warszawa 2023, Legalisonline).

W kontekście powyższych rozważań zauważyć należy, że w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 28 maja 2024 r., sygn. akt I ZO 70/24, nie uwzględnił wniosku obrońcy M. D. - sędziego Sądu Okręgowego w R. - adwokata M. H. z dnia 28 czerwca 2024 r. o wyłączenia SSN Adama Rocha, SSN Pawła Księżaka i SSN Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 36/24. Natomiast będący przedmiotem niniejszej sprawy wnioski o wyłączenie sędziów złożony przez adwokata M. H. z dnia 23 kwietnia 2024 r., dotyczy zarówno tych samych sędziów oraz sprawy, jak również wskazuje te same podstawy faktyczne co jego wniosek z dnia 28 czerwca 2024 r., stanowiąc wręcz jego powielenie. Jednocześnie, we wniosku tym nie przywołano żadnej nowej okoliczności, która mogłaby skutkować wyłączeniem SSN Adama Rocha, SSN Pawła Księżaka i SSN Marka Dobrowolskiego. Skoro zatem tożsamy wniosek o wyłączenie sędziów był już przedmiotem rozpoznania i nie został uwzględniony, to ponowny wniosek – złożony na podstawach faktycznych ocenionych wcześniej przez sąd – nie może być rozstrzygnięty merytorycznie i stosownie do art. 41a k.p.k. należy pozostawić go bez rozpoznania.

Jedynie na marginesie odnieść wypada się do forsowanej we wniosku tezy o braku zastosowania art. 41a k.p.k. ze względu na rozpoznanie poprzednio złożonego wniosku przez SSN Marka Motuka, w czym wnioskodawca upatruje podstawę do rozpoznania przedmiotowego wniosku. Wnioskodawca stoi bowiem na stanowisku, że orzeczenie wydane z udziałem sędziego Sądu Najwyższego powołanego na ten urząd w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r. dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a na poparcie swojego stanowiska powołuje postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2022 r.,

sygn. akt II KK 540/23, w którym przywoływana jest z kolei uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. .BSA I-4110-1/20.

Odnosząc się zatem do stawianego zarzutu po pierwsze wskazać należy, że adwokat M. H. złożył wniosek o wyłączenie tego Sędziego od rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZO 70/24, który został zarejestrowany w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt I ZO 90/24 i który postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2024 r. nie został uwzględniony. Zatem podniesione w niniejszym wniosku okoliczności dotyczące SSN Marka Motuka nie tylko nie podlegają rozpoznaniu przez Sąd orzekający w niniejszej sprawie, lecz również były już przedmiotem rozpoznania w sprawie I ZO 90/24.

Po drugie zaś, należy wyraźnie podkreślić, że okoliczności te nie mogą stanowić oparcia dla arbitralnej eliminacji z obiegu prawnego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2024 r. i uznania go za nieistniejące, a tego w istocie oczekuje autor wniosku. Uprawnienie do takiego działania Sądu w niniejszej sprawie nie tylko nie wynika z żadnego przepisu Kodeksu postępowania karnego, lecz byłoby sprzeczne z fundamentem funkcjonowania systemu sądownictwa w Polsce. Należy podkreślić, że uregulowania Konstytucji RP dotyczące powołania sędziego stanowią jedną z podstawowych struktur konstytucyjnych ze względu na ich ściśle powiązanie z podstawowymi zasadami ustroju Rzeczypospolitej. Władza sądownicza w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej wymaga demokratycznej legitymizacji, trwałego uzasadnienia w woli społeczeństwa (art. 2 i 4 Konstytucji RP) (zob. uchwała SN z 8 stycznia 2020 r., I NOZP 3/19; postanowienie SN z 11 marca 2020 r., I NSNc 25/19). Należy też zwrócić uwagę, że w orzecznictwie sądowym ugruntowane jest stanowisko, że prezydenckie akty powołań na urząd sędziego Sądu Najwyższego nie podlegają sądowej weryfikacji i nie są wzruszalne (zob. pkt 133 i pkt 145 wyroku TSUE z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585, C-624/18 i C-625/18, oraz pkt 122 i pkt 128 wyroku TSUE z 2 marca 2021 r. C-824/18; wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6 maja 2021 r., II GOK 3/18, II GOK 5/18, II GOK 6/18, II GOK 7/18, z 13 maja 2021 r., II GOK 4/18; postanowienie NSA z 7 grudnia 2017 r., I OSK 857/17; postanowienie NSA z 16 października 2012 r., I OSK 1870/12).

Ponadto wskazać należy, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 marca 2019 r., sygn. K 12/18, wybór sędziów – członków KRS przez władzę ustawodawczą jest zgodny z ustawą zasadniczą, natomiast uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20), stosownie do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 roku, sygn. U 2/20, jest niezgodna z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. jest utrata - z dniem jego ogłoszenia (art. 190 ust. 3 Konstytucji RP) - mocy obowiązującej "norm prawnych, których treść pomieściła uchwała mająca moc zasady prawnej" (zob. postanowienie SN z 12 kwietnia 2021 r., I NZP 1/21). Warto przy tym zauważyć, że Trybunał Konstytucyjny już wcześniej wielokrotnie uznawał, że na mocy uchwał Sądu Najwyższego mających moc zasady prawnej dochodzi do ukształtowania jednolitego rozumienia określonych przepisów, przyjmując że tego rodzaju uchwały nadają przepisom prawa "treść i cechy" tak, jak gdyby uczynił to sam ustawodawca w akcie stanowienia prawa i w konsekwencji uznawał, że przedmiotem kontroli konstytucyjnej dokonywanej przez TK może być także treść normatywna, jaką w przepisie prawa pomieściła uchwała SN mająca walor zasady prawnej (zob. np. wyroki TK: z 28 stycznia 2003 r., SK 37/01; z 9 czerwca 2003 r., SK 12/03; z 27 października 2010 r., K 10/08).

Należy przy tym podkreślić, że wprost z Konstytucji RP wynika, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji), przymiot taki nie został przypisany w Konstytucji RP orzeczeniom żadnego innego sądu lub trybunału. Wobec jednoznacznie brzmiącej normy konstytucyjnej wyrażonej w art. 190 ust. 1 Konstytucji RP żaden organ państwa nie ma kompetencji do oceny czy orzeczenie zostało wydane we właściwym składzie i z zachowaniem określonej w przepisach prawa procedury, a tym samym – czy można mu przypisać walor ostateczności i mocy powszechnie obowiązującej. Przyznanie takiej kompetencji nie jest możliwe bez zmiany Konstytucji RP. W obowiązującym stanie prawnym o tym, co jest orzeczeniem, przesądza Trybunał (sędziowie TK tworzący skład orzekający i podpisujący orzeczenie), a zewnętrzny wyraz temu daje Prezes TK, zarządzając

publikację orzeczenia we właściwym organie urzędowym (zob. A. Mączyński, J. Podkowik, objaśnienia do art. 190 (w:) M. Safjan (red.), L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom II, Komentarz do art. 87-243, Warszawa 2016, pkt. C 1). Moc powszechnie wiążąca orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego powoduje, że wszystkie inne organy władzy publicznej, w tym organy władzy sądowniczej, mają obowiązek przestrzegania i stosowania tych orzeczeń (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., III KRS 34/12 oraz z 7 kwietnia 2016 r., III KRS 44/12 oraz przywołana tam literatura: Z. Czeszejko-Sochacki: Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego: pojęcie, klasyfikacja i skutki prawne, PiP 2000 nr 12, s. 28; B. Banaszak: Skutki prawne pod względem czasowym orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w stosunku do aktu prawnego uznanego za niekonstytucyjny, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2014 nr 5, s. 9). Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego traktowane być winny jako niewzruszalne, zarówno w postępowaniu przed tymże Trybunałem, jak i w każdym innym poddanym uregulowaniu w drodze (formie) ustawy zwykłej (zob. postanowienie TK z 17 lipca 2003 r., K 13/02; postanowienia TK z 12 listopada 2003 r., SK 10/02; z 13 listopada 2003 r., SK 33/02). Przymiot ostateczności orzeczenia pozwala wiążąco i oficjalnie kształtować stosunki prawne oraz definitywnie rozstrzygać spór o konstytucyjność prawa. Blokuje tym samym regres w nieskończoność, co stabilizuje system prawa i gwarantuje jego przewidywalność. Na gruncie obowiązującej Konstytucji RP kategoria wadliwych, nieważnych lub nieistniejących orzeczeń Trybunału nie ma racji bytu (zob. P. Radziejewicz, *O skutkach prawnych orzeczeń polskiego Trybunału Konstytucyjnego wydanych w składzie niewłaściwie obsadzonym*, 2017, <https://www.academia.edu/35720621>)

W świetle powyższego nie sposób zatem zaakceptować poglądu o braku podstaw zastosowania art. 41a k.p.k. w niniejszej sprawie prezentowanego we wniosku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[SOP]

[ms]

